

Sygn. akt VU 789/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 18 kwietnia 2013 r. i z dnia 6 marca 2014r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 789/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy W. S. prawa do emerytury. Wydając decyzję uznał, że wnioskodawca udowodnił 9 lat, 11 miesięcy i 29 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym 13 maja 2013 roku, W. S. wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach przez cały okres zatrudnienia w Spółdzielni (...) w D. na stanowisku traktorzysty.

W dniu 6 marca 2014 roku ZUS wydał decyzję, którą ponownie odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury. Wydając decyzję uznał, że wnioskodawca udowodnił 2 lata i 5 miesięcy okresów pracy w warunkach szczególnych. Ponadto w decyzji stwierdził, że anuluje decyzję z dnia 18 kwietnia 2013 roku.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

W. S., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 25 marca 2013 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-2 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres pracy w warunkach szczególnych wynosi ostatecznie 2 lata i 5 miesięcy. Jest to okres od 1 marca 1975 roku do 31 lipca 1977 roku w Spółdzielni (...) w D. na stanowisku kierowcy ciągnika – traktorzysty.

(dowód: pismo ZUS z dnia 10 marca 2014 roku k. 35 w aktach sprawy)

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczność niesporna)

W okresach od 1 marca 1975 roku do 28 lutego 1985 roku, od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku oraz od 1 kwietnia 1995 roku do 31 marca 1997 roku wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni (...) w D.. W świadectwach pracy wystawionych wnioskodawcy pracodawca podał, że był on zatrudniony na stanowiskach traktorzysty, brygadzysty mechanika, magazyniera i kierownika Filii D., kierownika zakładu naprawczego i traktorzysty-mechanika.

(dowód: świadectwa pracy z dnia 28 lutego 1985 roku, z dnia 29 października 1994 roku oraz z dnia 7 kwietnia 1997 roku w aktach osobowych wnioskodawcy)

Na podstawie umowy o pracę z dnia 24 lutego 1975 roku wnioskodawca został zatrudniony w Spółdzielni (...) w D. na stanowisku traktorzysty. Następnie od 1 sierpnia 1977 roku do 31 października 1980 wnioskodawcy zostało powierzone wykonywanie czynności brygadzysty mechanika. Od 1 listopada 1980 roku do 1 stycznia 1982 roku wnioskodawcy powierzono ponownie wykonywanie czynności traktorzysty, a do 2 stycznia 1982 roku do 31 grudnia 1983 roku czynności magazyniera. Od 1 stycznia 1984 roku do 28 lutego 1985 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierownika filii D..

Zgodnie z umowami o pracę z dnia 5 kwietnia 1988 roku i 20 kwietnia 1988 wnioskodawca został zatrudniony ponownie w (...) w D. na stanowisku kierownika zakładu naprawczego, na którym wykonywał czynności wskazane w karcie zakresu czynności kierownika zakładu naprawczego. Na ww. stanowisku wnioskodawca pracował w (...) w D. od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku.

Zgodnie z umowami o pracę z dnia 31 października 1994 roku, 3 kwietnia 1995 roku, 4 maja 1995 roku, 1 czerwca 1995 roku, 19 lipca 1995 roku, 1 września 1995 roku, 16 września 1995 roku, 2 października 1995 roku, 2 listopada 1995 roku, 4 grudnia 1995 roku, 29 grudnia 1995 roku, 1 lipca 1996 roku, 31 grudnia 1996 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w D. na stanowisku traktorzysty-mechanika.

(dowód: umowa o pracę z dnia 24 lutego 1975 roku, angaże z dnia 29 sierpnia 1977 roku, 29 listopada 1980 roku, 2 stycznia 1982 roku, 2 stycznia 1983 roku, 1 sierpnia 1983 roku, 1 września 1983 roku, deklaracja o odpowiedzialności majątkowej z dnia 23 listopada 1983 roku, angaże z dnia 1 stycznia 1984 roku, 15 stycznia 1985 roku, umowa o pracę z dnia 5 kwietnia 1988 roku, karta zakresu czynności kierownika zakładu naprawczego, angaże z dnia 30 sierpnia 1988 roku, 13 stycznia 1989 roku, 13 marca 1989 roku, 9 sierpnia 1989 roku, 26 października 1989 roku, 5 czerwca 1990 roku, 10 października 1990 roku, 1 stycznia 1991 roku, 1 kwietnia 1993 roku, 1 stycznia 1992 roku, 1 października 1992 roku, 1 kwietnia 1993 roku, 1 maja 1994 roku, umowy o pracę z dnia 31 października 1994 roku, 3 kwietnia 1995 roku, 4 maja 1995 roku, 1 czerwca 1995 roku, 19 lipca 1995 roku, 1 września 1995 roku, 16 września 1995 roku, 2 października 1995 roku, 2 listopada 1995 roku, 4 grudnia 1995 roku, 29 grudnia 1995 roku, 1 lipca 1996 roku oraz 31 grudnia 1996 roku w aktach osobowych wnioskodawcy)

W legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy widnieją wpisy, zgodnie z którym był on zatrudniony w (...) w D. od 1 marca 1975 roku na stanowisku traktorzysty, od 5 kwietnia 1988 roku na stanowisku kierownika zakładu naprawczego oraz od 3 kwietnia 1995 roku na stanowisku traktorzysty mechanika.

(dowód: kserokopie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy k. 44-47 w aktach ZUS)

W okresach, gdy wnioskodawca miał przypisane stanowiska brygadzysty mechanika, magazyniera, kierownika filii i kierownika zakładu naprawczego, wnioskodawca cały czas wykonywał prace traktorzysty. Jako traktorzysta wnioskodawca pracował co najmniej 8 godzin dziennie. Będąc zatrudniony na tym stanowisku wnioskodawca jeździł ciągnikami i kombajnami, którymi wykonywał prace polowe lub prace w transporcie. Oprócz obowiązków traktorzysty wnioskodawca miał także inne obowiązki. Najpierw był dodatkowo mechanikiem, a od kwietnia 1988 roku magazynierem. Potem był dodatkowo kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego. Obowiązki mechanika i magazyniera wnioskodawca wykonywał po godzinach pracy. Jako mechanik wnioskodawca naprawiał znajdujące się w (...) ciągniki. Napraw dokonywał w warsztacie, albo w polu. Jak chodzi o obowiązki kierownika filii i kierownika działu naprawczego, to zajmowały one wnioskodawcy do półtorej godziny dziennie, a potem wnioskodawca pracował jako traktorzysta, w lecie około 12 godzin w polu, a poza okresem letnim około 7-8 godzin dziennie.

(dowód: zeznania świadka S. W. k. 13-15 zeznania wnioskodawcy k. 28, 29, częściowo zeznania świadka M. N. k. 13-15 w aktach sprawy)

Spółdzielnia (...) w D. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazała, że pracował on w takich warunkach od 1 marca 1975 roku do 31 marca 1997 roku na stanowiskach kierowcy ciągnika, traktorzysty, mechanika i brygadzysty wykonującego prace chemizacyjne, nawożenie, transport i naprawy sprzętu potrzebnego do ich wykonania (wykaz A, Dział XIV, poz. 12 pkt 1 stanowiący załącznik do zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu wewnętrznego i usług).

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych k. 9 w aktach ZUS)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2013, poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej

rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Należy dodać, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest bowiem dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Sąd, a także organ rentowy, są zatem uprawnione do weryfikacji danych zawartych w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych, wystawionym przez pracodawcę. Jeżeli świadectwo to zawiera dane, które nie są zgodne z prawdą, nie mogą na jego podstawie dokonać ustaleń, od których uzależnione jest prawo do świadczeń emerytalnych. To samo dotyczy ujawnienia okoliczności, że wskazane w zaświadczeniu pracodawcy stanowisko pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figuruje w wykazie powołanym w tym zaświadczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161).

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, a w dniu (...)ukończył 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresach od 1 marca 1975 roku do 28 lutego 1985 roku, od 5 kwietnia 1988 roku do 31 października 1994 roku oraz od 1 kwietnia 1995 roku do 31 marca 1997 roku w Spółdzielni (...) w D. Sąd oparł się na zeznaniach wnioskodawcy i świadków S. W. oraz częściowo M. N. (to jest za wyjątkiem jego twierdzeń, że jako mechanik wnioskodawca naprawiał tylko ciągniki, którymi jeździł, albowiem zeznania świadka w tym zakresie stoją w sprzeczności z zeznaniami wnioskodawcy). Sąd uwzględnił także treść dokumentów w postaci świadectw pracy, angaży, umów i pracę i wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej.

Z dowodów powyższych wynika, jakie konkretnie prace wnioskodawca wykonywał i w jakim wymiarze czasu pracy pracował.

Będąc zatrudnionym we wskazanym zakładzie pracy wnioskodawca pracował jako traktorzysta. Wnioskodawca jeździł ciągnikami i kombajnami, którymi wykonywał prace polowe lub prace w transporcie. Oprócz obowiązków

traktorzysty wnioskodawca miał także inne obowiązki. Najpierw był dodatkowo mechanikiem, a od kwietnia 1988 roku magazynierem. Potem był kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego. Głównym zawodem wnioskodawcy był jednakże cały czas zawód traktorzysty. Obowiązki mechanika i magazyniera wnioskodawca wykonywał po godzinach pracy. Jako mechanik wnioskodawca naprawiał znajdujące się w (...) ciągniki. Napraw dokonywał w warsztacie, albo w polu. Jak chodzi o obowiązki kierownika filii i kierownika działu naprawczego, to zajmowały one wnioskodawcy do półtorej godziny dziennie, a potem wnioskodawca pracował jako traktorzysta i w lecie był około 12 godzin w polu, a poza okresem letnim około 7-8 godzin dziennie.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika więc, że w okresach, gdy wnioskodawca był kierownikiem filii i kierownikiem działu naprawczego wykonywał w pełnym wymiarze czasu prace na ciągnikach tylko w okresach letnich.

Okoliczność ta ma jednak znaczenie drugorzędne, ponieważ nawet przy założeniu, że wnioskodawca we wszystkich spornych w okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku traktorzysty, to nie ma podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy w warunkach szczególnych. Jak wynika bowiem z zeznań świadków i samego wnioskodawcy będąc zatrudnionym na stanowisku traktorzysty wykonywał on nie tylko prace transportowe ujęte w dziale VIII poz. 3 wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ale głównie prace polowe, które nie są wymienione w wykazie A.

Wymienienie w wykazie A, dziale VIII pod pozycją 3 prac kierowców ciągników i kombajnów nie oznacza, że należy uznać za pracę w szczególnych warunkach kierowanie tymi pojazdami przy jakichkolwiek zadaniach, a nie tylko transportowych. Prace uznane za wykonywane w warunkach szczególnych bez względu na miejsce i rodzaj zostały wymienione w dziale XIV zatytułowanym „prace różne”. Tak zostały ujęte np. prace przy spawaniu, czy naprawie pomp wtryskowych. Inne działy wykazu obejmują wymienione w nich prace w powiązaniu z rodzajami zakładów pracy lub ich częściami. Nie można uznać, że praca kierującego ciągnikiem jest zawsze pracą „w transporcie” nawet jeżeli kierujący niczego nie transportuje, lecz wykonuje przy pomocy ciągnika prace polowe.

Powyższy pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 grudnia 2013 roku w sprawie I UK 172/13, niepubl. i pogląd ten Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym przedmiotową w sprawę w całości akceptuje.

Skoro zatem w spornych okresach wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to nie było podstaw do zaliczenia tych okresów do pracy w warunkach szczególnych.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat. Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Na marginesie wskazać należy, iż przepisy kodeksu postępowania administracyjnego nie przewidują możliwości anulowania wcześniej wydanej decyzji, co uczynił w niniejszej sprawie organ rentowy wydaną już w toku postępowania sądowego decyzją z dnia 6 marca 2014 roku. Zgodnie z art. 104 § 2 k.p.c. decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. W sprawie nie było przy tym podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 18 kwietnia 2013 roku z przyczyn wskazanych w art. 156 § 1 k.p.a. Dodać należy, że zgodnie z art. 477¹³ k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd – przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy.